

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI NESTEMÄISTEN POLTTOAINEIDEN JAKELUASEMIEN YMPÄRISTÖNSUOJELUVAATIMUKSISTA

1 PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksista. Asetusta sovellettaisiin sekä luvanvaraisiin että tietojärjestelmään rekisteröitäviin jakeluasemiin, joiden polttoaine säiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³. Lisäksi asetusta sovellettaisiin tätä pienempiin kaupallisiin jakeluasemiin ja puolustusvoimien ja muiden toimijoiden auto- ja konevarikoiden jakelupisteisiin pisteisiin, jotka sijaitsisivat tai jotka sijoitettaisiin tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle tai jotka sijaitsevat sellaisella alueella, ja jos niiden toiminnasta voisi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) muutoksen (253/2010/) 30 §:n mukaan jakeluasema voisi poiketa ympäristönsuojelulain mukaisesta luvanvaraisuudesta ja rekisteröityä tietojärjestelmään, jos sen ympäristönsuojeluvaatimuksista olisi säädetty valtioneuvoston asetuksella ja se noudattaisi ehdotettavan asetuksen vaatimuksia. Rekisteröintimenettelyssä ei olisi mahdollista antaa asetusta täydentäviä määräyksiä. Rekisteröinti-ilmoitus tehtäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka nykyisen ympäristönsuojelulain mukaan käsittelee jakeluasemien ympäristöluvut. Siirtyminen lupamenettelystä rekisteröintiin ei kuitenkaan merkitsisi jakeluaseman ympäristönsuojeluvaatimusten lieventämistä. Rekisteröintimenettely mahdollistui ympäristönsuojelulain muutos (253/2010), jossa on muutettu valtioneuvoston toimivaltaa antaa asetuksella säännöksiä eräiden toimintojen ympäristönsuojeluvaatimuksista, sekä säännöksiä, jotka koskevat mahdollisuutta poiketa ympäristöluvanvaraisuudesta näissä toiminnoissa ja velvollisuutta rekisteröidä samat toiminnat ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Lupamenettelyä sovellettaisiin ympäristönsuojelulain 30 §:n mukaisesti kuitenkin aina sellaisiin jakeluasemiin, jotka olisi tarkoitus sijoittaa tai jotka sijaitsevat tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella. Ehdotettavaa asetusta olisi myös noudatettava luvanvaraisissa jakeluasemissa, mutta lupaviranomainen voisi ympäristöluvassa antaa asetuksen vähimmäisvaatimuksia ankarampia lupamääräyksiä ympäristönsuojelulain 51 §:n tarkoittamissa tapauksissa muun muassa luvan myöntämisen edellytysten täyttymiseksi.

Asetus sisältäisi muun muassa jakeluaseman teknisiä rakenteita, maaperän ja pohjaveden suojelemista, jätevesien käsittelyä, ilmaan tulevien päästöjen rajoittamista sekä tarkkailua koskevia vaatimuksia, jotka olisivat tarpeen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Lisäksi asetusta sisältäisi tavoitteen melunhaittojen ehkäisemisen huomioon ottamisesta suunnittelussa sekä jätteiden käsittelyä koskevat viittaukset jätelain säännöksiin. Edelleen asetuksessa korostettaisiin rakentamisen aikaisten työväiteiden laadunvarmennusta erityisesti maaperän suojelemiseksi.

Asetusta sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin uusiin jakeluasemiin asetuksen voimaantulosta.

Asetusta sovellettaisiin olemassa olevan jakeluaseman toimintaan, kun jakeluaseman toiminta ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momentin tarkoittamalla tavalla muuttuisi olennaisesti, tai kun toiminnan ympäristölupaa tarkistettaisiin ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisesti tai kun myönnettyä lupaa on tarpeen muuttaa ympäristönsuojelulain 58 §:n 1 momentin nojalla, mutta kuitenkin viimeistään 1.1.2020 alkaen.

Asetuksen 4 §:ää, 5 §:n 2 momentin, 6 §:n 2 ja 3 momentin ja 7 §:n 3 momentin vaatimuksia sovellettaisiin kuitenkin olemassa olemaan jakeluasemaan vasta, kun se rekisteröitäisiin tietojärjestelmään olennaisen muutoksen yhteydessä.

Olemassa olevan jakeluaseman ympäristölupa raukeaisi ilman erillistä päätöstä, kun viranomainen rekisteröisi toiminnanharjoittajan tekemän ilmoituksen tietojärjestelmään.

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2010.

2 NYKYISET SÄÄNNÖKSET

Nestemäisten polttoaineiden jakeluasemat, joiden polttonesteiden säiliötilavuus on vähintään 10 m³, ovat ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n 1 momentin 5 a kohdan mukaan luvanvaraisia. Lisäksi luvanvaraista on ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 2 momentin perusteella edellä mainittua vähäisempi toiminta, jos jakeluasema sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Toimivaltainen lupaviranomainen on kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Valtioneuvoston päätöksellä 468/1996 on säädetty bensiinihöyryjen talteenotosta bensiinin varastoinnissa varastoalueilla ja jakeluasemilla sekä talteenotosta bensiinin lastauksessa kuljetettaviin säiliöihin ja purussa kuljetettavista säiliöistä jakeluaseman säiliöihin. Päätöksellä pantiin toimeen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/63/EY bensiinin varastoinnista ja sen jakelusta varastoalueilta jakeluasemilla aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta. Päätöksessä annetaan prosentuaaliset tavoitearvot varastoalueiden säiliöistä aiheutuvalla bensiinin kokonaishävikille, kuljetettavien säiliöiden täyttämistä ja tyhjentämistä sekä jakeluasemien säiliöiden täyttämistä aiheutuvalla kokonaishävikille. Lisäksi määrätään bensiinin varastoalueiden talteenottoyksikön tai polttolaitteiston poistokaasun bensiinin höyryn keskimääräiselle pitoisuudelle päästöarvo enintään 35 g/Nm³. Päätöksen vaatimukset tulivat voimaan asteittain olemassa oleville varastoille ja jakeluasemille siten, että kaikkia vaatimukset noudatettiin viimeistään 1.1.2005 alkaen.

Lisäksi liikenneministeriön päätöksillä 469/1996 ja 470/1996 säädettiin direktiivin 94/63/EY mukaisista kuljettavia säiliöitä koskevista teknisistä vaatimuksista sekä kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä 471/1996 määrättiin varastosäiliöiden ja varastoalueiden lastauslaitteistojen teknisistä vaatimuksista.

Jakeluasemilla on 2000-luvulla tehty merkittäviä teknisiä, kemikaalilainsäädäntöön perustuneita perusparannushankkeita, joilla on pantu täytäntöön muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriön vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnissa jakeluasemilla antama päätös (415/1998, jäljempänä KTM:n jakeluasemapäätös). Jake-

luasemapäätöksellä annetaan määräyksiä jakeluaseman sijoituksesta ja rakennuksista sekä turvallisuusjärjestelyistä, polttonestesäiliöiden sijoituksesta, säiliö- ja putkistorakenteiden hyväksyttävyydestä ja jakelulaitteista. Näiden velvoitteiden tarkoituksena on jakeluasemien turvallisuuden lisääminen ja päästöjen vähentäminen. Jakeluasemapäätöksen velvoitteet ovat sen voimaantulosta lähtien koskeneet uusia asemia ja vanhoihin asemiin velvoitteita on sovellettu muutamia kohtia lukuun ottamatta vuoden 2002 lopusta lukien. Uusi palavien nesteiden jakeluasemia koskeva standardi, SFS 3352, vahvistettiin vuonna 2004. Standardi sisältää jakeluasemien teknistä rakennetta koskevia, yksityiskohtaisia vaatimuksia. Parhailaan valmistellaan myös eurooppalaista huoltoasemien rakentamisessa käytettävien laitteiden standardointia.

3 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN MUUTOS

Toiminnan rekisteröinti ympäristönsuojelun tietojärjestelmään

Ympäristönsuojelulain 28 §:n 1 momentin mukaan kaikkeen toimintaan, johon liittyy ympäristön pilaantumisen vaaraa, on oltava ympäristölupa. Ympäristönsuojelusetuksen 1 §:ssä säädetään tarkemmin luvanvaraisista toiminnoista. Ympäristönsuojelulain muutoksella (253/2010) on muutettu valtioneuvoston toimivaltaa antaa asetuksella säännöksiä eräiden toimintojen ympäristönsuojeluvaatimuksista (12 §), sekä säännöksiä, jotka koskevat mahdollisuutta poiketa ympäristöluvanvaraisuudesta näissä toiminnoissa ja velvollisuutta rekisteröidä samat toiminnot ympäristönsuojelulain 65 §:n mukaiseen tietojärjestelmään (30 §).

Pääsääntöisesti niiden toimintojen tietojärjestelmään rekisteröinti, joille on säädetty poikkeus ympäristöluvanvaraisuudesta, siirretään lain muutoksella elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tietojärjestelmään merkitseminen on yksinkertaisin ja nopein ympäristönsuojelulain menettelyistä, koska siinä kirjataan toiminta vastaista valvontaa varten ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Menettelyssä ei kuulla asianosaisia tai muitakaan eikä valitusoikeutta hallintopäätöksen puuttuessa ole. Mahdollisiin lainvastaisuuksiin voitaisiin puuttua jälkivalvonnassa.

Ympäristönsuojelulain 30 §:n 1 momentin (muut.) mukaan nestemäisten polttoaineidен jakeluaseman toimintaan ei kuitenkaan tarvittaisi ympäristölupaa, jos toiminnan ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty lain 12 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa ja jos toiminta valtioneuvoston asetuksen nojalla merkittäisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin ympäristönsuojelulain 65 §:ssä (muut.) säädetään. Luvanvaraisuudesta vapautettua jakeluasematoimintaa harjoittavan toiminnanharjoittajan olisi tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu ilmoitus toiminnan rekisteröinnistä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ennen toiminnan aloittamista tai sen olennaista muuttamista. Ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle on tehtävä ympäristönsuojelulain 65 § (muut.) mukaisesti viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista.

Pohjavesialueelle sijoitettavan jakeluaseman toimintaan tai sen muutokseen on edelleen aina haettava lupa, jossa voidaan ympäristönsuojelulain 51 §:n perusteella tarvittaessa antaa tämän asetuksen vaatimuksia ankarampia tai täydentäviä määräyksiä ympäristön suojelemiseksi. Rekisteröintimenettelyyn kuuluvan jakeluaseman toi-

minnan valvonta on jälkivalvontaa ja perustuu toiminnasta vuosittain toimitettaviin tietoihin sekä mahdollisiin kuntalaisten muistutuksiin tai valituksiin aseman toiminnasta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen merkitsee jakeluaseman ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja lähettää toiminnanharjoittajalle tiedon rekisteröinnistä. Rekisteröintimenettelyssä ei voitaisi asettaa lisämääräyksiä toiminnalle.

4 EHDOTUKSEN SISÄLTÖ

Asetuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää nestemäisten polttoaineiden jakeluasemien toiminnasta aiheutuvaa ympäristön pilaantumista vahvistamalla nestemäisten polttoaineiden jakeluasemille ympäristönsuojeluvaatimukset. Vaatimusten pohjana olisivat laajalti jakeluasemien ympäristöluvista käytetyt määräykset, joiden mukaisesti toimiessaan jakeluaseman ei ole katsottu aiheuttavan ympäristön pilaantumisen vaaraa. Asetusta sovellettaisiin sekä lupamenettelyssä että rekisteröintimenettelyssä.

1 § Soveltamisala

Pykälän 1 momentin mukaan asetusta sovellettaisiin nestemäisten polttoaineiden jakeluasemiin, joiden polttoainesäiliöiden kokonaistilavuus on vähintään 10 m³. Asetusta sovellettaisiin ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksina luvanvaraisiin jakeluasemiin. Luvanvaraisten jakeluasemien ympäristöluvista olisi mahdollista antaa ympäristönsuojelulain 51 §:n mukaisesti ehdotetun asetuksen vähimmäisvaatimuksia ankarampia lupamääräyksiä, jos ne olisivat tarpeen luvan myöntämisen edellytysten täyttämiseksi, vesien suojelemiseksi tai asetuksella annetun ympäristön laatuvaatimuksen turvaamiseksi.

Edelleen pykälän 1 momentin mukaan asetusta sovellettaisiin myös rekisteröitäviin jakeluasemiin. Rekisteröintimenettelyyn kuuluvien jakeluasemien osalta asetukseen sisältyvät ympäristönsuojeluvaatimukset olisivat yhdenmukaistamisvaatimuksia, joilla riittävä ympäristönsuojelun taso voitaisiin ylläpitää eikä asetuksen säännöksiä täydentäviä taikka niitä ankarampia lisävaatimuksia voitaisi asettaa.

Pykälän 2 momentti laajentaisi asetuksen soveltamisalaa myös tiettyihin 1 momentissa tarkoitettua pienempiin jakeluasemiin ja –pisteisiin, jos toiminta sijaitsisi tai sijoitettaisiin tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Näitä olisivat mm. puolustusvoimien ja muiden toimijoiden, kuten kunnan omistuksessa olevat auto- ja konevarikoiden jakelupisteet. Tämä soveltamisalan laajennus vastaisi ympäristönsuojelusetuksen 1 §:n 2 momentin mukaista luvanvaraisuuden laajennusta koskien toimialakohtaisessa luettelossa mainittua, mutta sitä vähäisempää toimintaa. Vaatimuksia sovellettaisiin näihin ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksina.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännöksen, jonka mukaan asetusta ei sovellettaisi nestekaasun ja maakaasun jakeluasemiin.

Asetusta ei myöskään sovellettaisi ilmailu- ja raideliikenteen nestemäisten polttoaineiden jakeluun, koska asetuksessa määriteltäisiin nestemäinen polttoaine moottori-

käyttöisessä ajoneuvossa tai moottoriveneessä polttoaineena käytettäväksi palavaksi nesteeksi, mikä rajaisi raide- ja ilmaliikenteen polttoaineet määritelmän ulkopuolelle.

Edelleen asetusta ei sovellettaisi maatilojen alle 10 m³:n polttoainesäiliöihin, vaikka näihin liittyviä maaperän ja pohjaveden pilaantumisriskejä on tunnustettu. Maatilojen polttoainesäiliöt ovat useimmiten yksityiskäytössä olevia jakelupisteitä, jotka sisältävät poltto- tai dieselöljyä, joita varastoidaan lähes aina maanpäällisissä säiliöissä.

Asetusta ei myöskään sovellettaisi työmaa-alueiden jakelupisteisiin. Monien tavallista jakeluasemaa koskevien vaatimusten soveltaminen ei ole mahdollista tämän tyyppisessä jakelupisteessä, koska ne ovat usein siirrettäviä jakelupisteitä, jotka sisältävät säiliöt, jakelulaitteet ja muut tarvittavat varusteet.

2 § Määritelmät

Pykälä sisältäisi asetuksen sisällön kannalta keskeiset määritelmät.

Nestemäisellä polttoaineella tarkoitettaisiin tässä asetuksessa kaikkia moottorikäyttöisissä ajoneuvoissa ja moottoriveneissä polttoaineena käytettäviä palavia nesteitä. Yleisimpiä tämän asetuksen piiriin kuuluvia polttonesteitä ovat 95-oktaaninen bensiini, 98-oktaaninen bensiini, dieselöljy (kesä- ja talvilaatu), polttoöljy ja moottoripetroli. Ilmailuliikenteessä käytettävä lentobensiini tai lentopetroli ja raideliikenteessä käytettävät nestemäiset dieselpolttoaineet eivät kuuluisi määritelmään.

Jakeluasemalla tarkoitettaisiin asetuksessa asemaa jakelulaitteineen ja huolto- ja pesuhalleineen sekä muine rakennuksineen. Jakelupisteellä tarkoitettaisiin kaupallista asemaa pienempää yksikköä, kuten auto- tai konevarikon säiliöitä tai puolustusvoimien jakelupistettä. Jakeluaseman ja jakelupisteen määritelmät pohjautuvat standardin SFS 3352 Palavien nesteiden jakeluasema, määritelmiin.

Nestemäisellä polttoaineella tarkoitettaisiin moottorikäyttöisessä ajoneuvossa tai moottoriveneessä polttoaineena käytettävää palavaa nestettä. Ajoneuvolain (1090/2002) 3 §:ssä määritellään moottorikäyttöinen ajoneuvo konevoimalla kulkevaa ajoneuvoksi. Lain mukaan moottorikäyttöisiä ajoneuvoja ovat auto, mopo ja moottoripyörä sekä näihin luokkiin kuulumattomat L-luokkien ajoneuvot samoin kuin traktori, moottorityökone ja maastoajoneuvo.

Säiliöiden täyttöpäikällä tarkoitetaan polttoainesäiliöiden täyttöputkien ympärillä olevaa aluetta, johon säiliöauto pysäytetään polttoaineen siirtoa varten. Määritelmä pohjautuu palavien nesteiden jakeluasemaa koskevaan standardiin SFS 3352.

Jakelualueen ja kaksoisvaippasäiliön määritelmät ovat samat kuin kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemilla (415/1998).

Olemassa olevalla jakeluasemalla tarkoitettaisiin tämän asetuksen voimaantullessa toiminnassa olevaa jakeluasemaa tai jakeluasemaa, jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu ennen tämän asetuksen voimaantuloa.

Uudella jakeluasemalla tarkoitettaisiin siis kaikki muita kuin olemassa olevia jakeluasemia.

3 § Rekisteröinti-ilmoituksen sisältö

Pykälä sisältäisi luettelon tiedoista, jotka ehdotetussa 3 §:ssä tarkoitetun rekisteröinti-ilmoituksen tulisi sisältää. Ilmoitus jätettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi pyytää toiminnanharjoittajaa täydentämään ilmoitusta, jos tiedot eivät olisi valvontaa varten riittäviä. Viranomaisen tulee kuitenkin rekisteröidä toiminta tietojärjestelmään.

Rekisteröintimenettelyä varten on laadittu lomake, jolla tiedot toiminnasta ilmoitettaisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Ilmoituksen tiedoista osa olisi yksityiskohtaisia tietoja mm. jakeluaseman teknisistä rakenteista ja maaperän suojelemiseksi tehdyistä teknisistä toimita, joista on mahdollisesti säädetty KTM:n jakeluasemapäätöksessä tai jakeluasemastandardissa SFS 3352, mutta niillä varmistettaisiin se, että viranomainen saisi valvontaa varten vastaavat tiedot kuin aiemmassa lupamenettelyssä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voisi pyytää toiminnanharjoittajaa täydentämään ilmoitusta, jos tiedot eivät olisi valvontaa varten riittäviä.

Ilmoituslomake ja sen täyttöohje ovat saatavilla ympäristöhallinnon internet-sivuilta, osoitteesta <http://www.ymparisto.fi> → Lupa-asiat → Ympäristölupa → Ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset. Tavoitteena on kuitenkin, että ilmoituksen tekeminen ja rekisteröinti voitaisiin hoitaa sähköisten lomakkeiden ja tiedonsiirron avulla, mikä ei kuitenkaan asetuksen antovaiheessa vielä olisi mahdollista järjestelmien kehittämistilanteesta johtuen.

4 § Toiminnan sijoittumista koskevat vaatimukset

Pykälän mukaan toiminnan sijoittamisesta säädetään ympäristönsuojelulain 6 §:ssä ja 30 §:ssä (muut.). Jakeluaseman sijoituspaikkaa valittaessa tulisi lisäksi ottaa huomioon se, että jakeluasemaa ei tulisi sijoittaa paikkaan, jossa pohjaveden pinta voi nousta niin korkealle, että se voisi vaikeuttaa aseman rakentamista. Myös mahdollinen pintavesien aiheuttama tulvavaaran uhka tulee ottaa sijoituspaikkaa harkittaessa huomioon.

Ympäristönsuojelulain 6 §:ssä on toiminnan sijoittamista koskeva perussäännös, jonka mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantumista voidaan ehkäistä. Säännöksen 2 momentissa luetellaan seikat, jotka on otettava huomioon toiminnan sijoituspaikkaa arvioitaessa. Näitä seikkoja ovat:

- 1) toiminnan luonne ja pilaantumisen todennäköisyys sekä onnettomuusriski;
- 2) alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset;
- 3) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 30 §:n (muut.) mukaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti.

Sijoittamista koskevia vaatimuksia sovellettaisiin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta, kun se rekisteröitäisiin tietojärjestelmään olennaisen muutoksen yhteydessä (18 § 4 momentti).

Ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaisesti luvan saaneen toiminnan päästöjä tai niiden vaikutuksia lisäävään tai muuhun olennaiseen toiminnan muutokseen on oltava lupa. Olennaisella muutoksella tarkoitettaisiin jakeluaseman yhteydessä merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin. Olennaisen uudistamisen tai muutoksen käsite vastaisi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/126/EY, bensiinihöyryn talteenotto-ohjelman toisesta vaiheesta (jäljempänä ns. VOC Stage II direktiivi), joka koskee moottoriajoneuvojen polttoainetäydennyksen yhteydessä huoltoasemilla tapahtuvaa talteenottoa, johdantolauseissa hyväksytyä merkittävien tankkausjärjestelmien muutostyön käsitettä.

5 § Jakeluaseman tekninen rakenne

Pykälän 1 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen siihen, että jakeluaseman teknisestä rakenteesta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun laissa (390/2005, jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki) ja KTM:n jakeluasemapäätöksessä, joka on annettu vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (682/1990) ja nestekaasusetuksen (711/1993) nojalla, jotka jäivät voimaan, kun laki räjähdysvaarallista aineista (263/1953) ja osa sen nojalla annetuista säädöksistä kumottiin vuonna 2005.

Kemikaaliturvallisuuslain 135 §:n 2 momentin mukaan turvatekniikan keskus (TU-KES) julkaisee luettelon niistä standardeista, joita noudattaen katsotaan kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettujen säännösten vaatimusten täyttyvän. Jakeluasemien kannalta tärkein on SFS-standardi nro 3352, palavien nesteiden jakeluasema, jossa on esitetty vaatimukset muun muassa palavien nesteiden varastoinnille, jakeluaseman rakenteelle, säiliöille ja niiden varusteille, putkistoille, jakelulaitteille, jakelualueelle, säiliöiden täyttöpaikalle sekä viemäroinnille. Jakeluasemaa koskeva standardi on hyväksytty ensimmäinen kerran vuonna 1978, sitä on uudistettu vuosina 1987 ja 1992, uusin standardi on vuodelta 2004.

Pykälän 2 momentti sisältäisi vaatimuksen, jonka mukaan polttonesteiden varastointiin ja käsittelyyn tarkoitettujen laitteiden tulisi olla hyväksytyyn jakeluasemastandardin SFS 3352 vaatimusten tai muiden vastaavan tasoisten vaatimusten mukaisia. Asetuksen vaatimusten katsottaisiin siis täyttyvän, jos jakeluaseman rakentamisessa olisi noudatettu standardin SFS 3352 vaatimuksia ja jos jakeluaseman laitteet olisivat standardissa SFS 3352 mainittujen laitestandardien mukaisia tai niitä vastaavia.

Uusimman standardin vaatimukset otetaan käyttöön aina uudisrakentamisessa ja aikaa myöten myös olemassa olevissa kohteissa. Näin ollen standardin vaatimuksia sovellettaisiin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta, kun se rekisteröidään tietojärjestelmään tai tietoja päivitetäisiin olennaisen muutoksen yhteydessä. Olennaisella muutoksella tarkoitettaisiin jakeluaseman yhteydessä merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin (18 § 4 momentti).

6 § Maaperän ja pohjaveden suojelu

Pykälän vaatimusten taustalla on se seikka, että jakeluasemien yleisin ympäristöhaitta on ollut maaperän pilaantuminen polttoaineiden valumien johdosta. Tapaukset, joissa maaperä on pilaantunut, ovat johtaneet merkittäviin kunnostustoimiin ja kunnostusyötä tehdään edelleen joissakin kohteissa.

Pykälän 1 momentin mukaan polttoainesäiliöiltä edellytettäisiin tiivistä, mekaanisia ja kemiallisia rasituksia kestävästä rakennetusta sekä korroosiolta suojaavaa pinnoitusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jakeluasemat olisi varustettava kaksoisvaippasäiliöillä sijoituspaikasta riippumatta. KTM:n jakeluasemapäätös mukaan kaksoisvaippasäiliöitä edellytettäisiin vain silloin, kun säiliö sijoitettaisiin tärkeälle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalle pohjavesialueelle, mutta ympäristön ja erityisesti maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi vaatimus on katsottu tarpeelliseksi kaikille uusille jakeluasemille. Tämän vaatimuksen toteuttaminen uusilla asemilla olisi parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) mukaista ja sillä voitaisiin turvata riittävä ympäristönsuojelun taso. Kaksoisvaippasäiliöitä on kaupallisesti saatavilla ja aseman varustaminen sellaisilla ei aiheuttaisi kohtuuttomia kustannuksia, kun toteuttaminen tehtäisiin uutta asemaa rakennettaessa. Toiminnanharjoittajat esittävät jo nyt lähes aina lupahakemuksissaan uuden aseman varustamista kaksoisvaippasäiliöillä sijoituspaikasta riippumatta.

Kaksoisvaippasäiliötä koskevaa vaatimusta sovellettaisiin kuitenkin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta, kun jakeluasemalla tehtäisiin olennainen muutos, jolla tarkoitettaisiin merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin (18 § 4 momentti).

Pykälän 3 momentin mukaan polttoaineputkiston olisi oltava hiilivetyjä ja muita polttoaineiden osia läpäisemätön ja korroosiolta suojattu. Tiiviyysvaatimuksen täyttäisi muun muassa monikerroksinen muoviputki. Maanalainen polttoaineputkisto tulisi asentaa, tukea ja suojata siten, etteivät siihen kohdistuvat mekaaniset ja kemialliset rasitukset vaurioita putkistoa tai sen liitoksia. Näitä vaatimuksia sovellettaisiin kuitenkin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta kun jakeluasemalla tehtäisiin olennainen muutos, jolla tarkoitettaisiin merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin (18 § 4 momentti).

Pykälän 4 momentin mukaan maaperän ja pohjaveden suojeleminen edellyttäisi lisäksi, että jakeluaseman viemäriputkisto, siihen liitetyt tarkastus- ja hiekanerotuskaivot, öljynerotin sekä liitoksissa käytettävät tiivisteet kestävät polttoaineiden kemiallista vaikutusta. Myös huolto- ja pesuhallin lattian, hiekanerotimien ja viemäriputkien sekä öljynerottimen muodostama kokonaisuus on oltava tiivis ja käytettäviä kemikaaleja kestävä.

Pykälän 5 momentin mukaan maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi säiliöiden täyttöpaikka ja jakelualue olisi päällystettävä standardissa SFS 3352 määritellyllä tai vastaavalla kestopäällysteellä ja rakennettava tiiviiksi siten, että polttoaineen pääsy maaperään ja pohjaveteen estyy. Riittävän tiiviiden saavuttamiseksi käytettäisiin joko vettä ja polttoainetta läpäisemätöntä päällystekerrosta, jollaisena voisi toimia yhtenäinen, tiivis betonilaatta, tai päällystekerroksen alapuoliseen rakentee-

seen asennettavaa tiivistysrakennetta, esim. vähintään 1 mm:n paksuista HDPE-muovikalvoa.

Pykälän 6 momentin mukaan säiliöiden täyttöpaikka ja jakelualue olisi rakennettava riittävän kantavaksi painumien ehkäisemiseksi. Ajoneuvojen painon aiheuttamat painumat voivat vahingoittaa maanalaisia putkistoja ja tiivistysrakenteita. Ohjeena voitaisiin käyttää jakeluasemastandardissa SFS 3352 esitettyä vaatimusta, jonka mukaan kantavien maarakenteiden tiivistysasteen (Dv) tulisi olla vähintään 90 % ja kantaavuuden (E) vähintään 150 MPa.

Lupamenettelyyn kuuluvien jakeluasemien ympäristöluvissa voitaisiin antaa tämän asetuksen vaatimusten lisäksi täydentäviä määräyksiä ympäristönsuojelulain 51 §:n tarkoittamissa tapauksissa muun muassa luvan myöntämisen edellytysten täyttymiseksi, erityisesti maaperän ja pohjaveden suojaamiseksi.

7 § Öljyisten jätevesien käsittely ja johtaminen

Pykälän 1 momentin mukaan polttonesteiden jakelualueen ja säiliöiden täyttöpaikan sadevedet sekä maanalaisten tiivistyskerrosten suotovedet sekä muista kohteista mahdollisesti tulevat polttonesteiden valumat tulisi johtaa öljynerottimeen. Pesuhalin ja huoltohallin vesille on oltava oma erillinen öljynerotin.

Jos öljynerottimesta poistuvat vedet johdetaan jätevesiviemäriin tai umpisäiliöön, olisi jätevedet pykälän 2 momentin mukaan käsiteltävä standardin SFS –EN 858-1 mukaisessa II luokan öljynerottimessa, josta poistuvan veden hiilivetyypitoisuus on alle 100 mg/l.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin öljynerottimista poistuvista vesistä, joita ei johdeta jätevesiviemäriin. Osa vesihuoltolaitoksista ei ota vastaan sade- ja suotovesiä, koska niiden pelätään laimentavan puhdistamolle tulevaa jätevettä taikka aiheuttavan hydraulista ylikuormitusta. Tällaisessa tapauksessa sekä silloin, kun jakeluasema sijaitsee vesihuoltolaitoksen toimialueen ulkopuolella, olisi sade- ja suotovedet johdettava standardin SFS –EN 858-1 mukaiseen I luokan öljynerottimeen, josta lähtevän veden hiilivetyypitoisuus on alle 5 mg/l. Tämän jälkeen vedet voitaisiin johtaa sadevesiviemäriin tai vesistöön, jos niistä ei aiheutuisi ympäristön pilaantumisen vaaraa. Tätä vaatimusta I luokan öljynerottimesta sovellettaisiin kuitenkin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta kun jakeluasemalla tehtäisiin olennainen muutos, jolla tarkoitettaisiin merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusittaisiin (18 § 4 momentti).

Momentissa 2 ja 3 tarkoitettujen öljynerottimien luokitus ja suorituskyvyn testaus on esitetty standardissa SFS-EN 858-1. Teknistä tietoa erottimen nimelliskoon valinnasta, asennuksesta, toiminnasta, kunnossapidosta ja suositus luokan valinnasta eri käyttötarkoituksiin on esitetty standardissa SFS-EN 858-2.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin viemäriin öljynerottimen jälkeisestä näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivosta, jonka tulee mm. olla suljettavissa kaikissa olosuhteissa.

8 § Muiden jätevesien käsittely ja johtaminen

Pykälän 1 momentti sisältäisi viittaussäännöksen talousjätevesien käsittelystä vesi-huoltolaitosten viemäriverkoston ulkopuolisilla alueilla annettuun valtioneuvoston asetukseen (542/2003), jossa säädettyjä tai jonka taseisia menetelmiä on noudatettava muissa kuin ympäristöluvanvaraisissa toiminnoissa.

Pykälän 2 momentin mukaan jakeluaseman piha-alueen sade- ja sulamisvesien (*hulevesien*) pääsy öljynerottimiin on estettävä.

9 § Ilmaan joutuvien päästöjen rajoittaminen

Pykälän mukaan jakeluasemalla olisi noudatettava bensiinin varastoinnista ja jakelusta aiheutuvien orgaanisten haihtuvien yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annettua valtioneuvoston päätöstä (468/1996), jossa säädetään, että jakeluaseman bensiinisäiliöiden täytöstä syntyvät bensiinihöyryt otetaan talteen ja palautetaan varastolle. Valtioneuvoston päätöksen mukaan jakeluaseman säiliöiden täytöstä aiheutuvan bensiinin vuotuisen kokonaishävikin tavoitearvo on alle 0,01 painoprosenttia bensiinin vuotuisesta läpivirtauksesta. Tavoitearvoa ei kuitenkaan sovelleta olemassa olevaan jakeluasemaan, jonka bensiinin vuotuinen läpivirtaus on alle 100 m³, eikä myöskään jakeluasemaan, jonka bensiinin vuotuinen läpivirtaus on alle 500 m³ ja joka sijaitsee siten, ettei päästöillä todennäköisesti ole merkityksellistä vaikutusta ympäristöön tai terveyteen ja jos alueellinen ympäristökeskus hyväksyy poikkeamisen.

Tässä pykälässä ei säädettäisi autojen ja muiden moottoriajoneuvojen asiakastankkauksessa syntyvien bensiinihöyryjen talteenottojärjestelmää koskevista vaatimuksista eli ns. toisen vaiheen vaatimuksista. Näistä säädettäisiin erikseen, kun Suomessa pannaan täytäntöön EU:ssa lokakuussa 2009 hyväksytty direktiivi bensiinihöyryn talteenotto-ohjelman toisesta vaiheesta (2009/126/EY). Direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä ennen 1 päivää tammikuuta 2012.

Edellä mainittu direktiivi koskee moottoriajoneuvojen polttoainetäydennyksen yhteydessä huoltoasemilla tapahtuvaa talteenottoa ja siitä käytetään lyhennettä VOC Stage II direktiivi. Direktiivin mukaan uudet huoltoasemat ja olemassa olevat huoltoasemat, joihin tehdään merkittäviä muutostöitä, on varustettava bensiinihöyryn talteenotto-ohjelman toisen vaiheen järjestelmällä, jos niiden

- 1) jaeltavan bensiinin todellinen tai suunniteltu määrä on yli 500 m³ vuodessa; tai
- 2) jaeltavan bensiinin todellinen tai suunniteltu määrä on yli 100 m³ vuodessa ja huoltoasema sijaitsee pysyvän asuin- tai työtilan alla.

Lisäksi kaikki olemassa olevat huoltoasemat, joilta jaeltavan bensiinin määrä on yli 3 000 m³ vuodessa, on varustettava bensiinihöyryn talteenotto-ohjelman toisen vaiheen järjestelmällä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2018.

Direktiivin mukaan järjestelmien bensiinihöyryn talteenottotehokkuus on oltava vähintään 85 prosenttia.

10 § Meluntorjunta

Vuonna 2006 annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä meluntorjunnasta todetaan, että meluntorjunnan huomioiminen melua aiheuttavaa toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa on tärkeää. Lisäksi periaatepäätöksessä korostetaan, että toimintojen melun kannalta tarkoituksenmukainen sijoittaminen on keskeinen keino melusta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston periaatepäätöksen tavoitteita korostaen, että meluhaittojen ehkäiseminen on otettava huomioon toimintoja sijoitettaessa ja suunniteltaessa.

Jakeluasemalla melua aiheuttaa pääasiassa asiakasliikenne, jonka aiheuttaman melun sääntely jakeluasemien ympäristönsuojeluvaatimuksia koskevassa säädöksessä on vaikeaa. Jakeluaseman aiheuttamaa melua on myös useissa tapauksissa vaikea erottaa läheisyydessä olevan yleisen kulkuväylän aiheuttamasta melusta. Jakeluaseman läheisyydessä olevaan asutukseen kohdistuvaa melurasitusta olisi mahdollista vähentää ottamalla meluhaittojen ehkäiseminen huomioon jo suunnitteluvaiheessa ja toimintoja sijoitettaessa. Melua voitaisiin ehkäistä muun muassa sijoittamalla aseman toimintoja, kuten raskaiden ajoneuvojen kulkuväylät ja pysäköintialueet mahdollisimman kauas asutuksesta. Pykälässä viitataan myös valtioneuvostoon päätökseen melutason ohjearvoista (993/1992), joka olisi tiedostettava jakeluasemaa rakennettaessa ja sen toimintaa järjestettäessä.

11 § Jätehuolto

Pykälässä määrättäisiin, että jakeluaseman jätehuolto olisi järjestettävä jätelain (1072/1993) ja sen nojalla annettujen säädösten mukaisesti siten, että toiminnasta ei aiheudu ympäristön roskaantumista, maaperän pilaantumista tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Tällöin mm. hyödyntämiskelpoiset jätteet olisi kerättävä ja toimitettava hyödynnettäviksi, ongelmajätteet ja muut ympäristölle vaaralliset jätteet olisi kerättävä talteen, ryhmiteltävä, varastoitava asianmukaisesti. Lisäksi öljynerottimien pohjalietteen määrä ja öljykerroksen paksuus olisi mitattava vähintään kerran vuodessa ja liete ja öljy poistettava tarvittaessa sekä toimitettava asianmukaiseen käsitte-lyyn.

12 § Laitteistojen ja rakenteiden määräaikaistarkastukset

Pykälän 1 momentin mukainen säännös jakeluaseman laitteistojen tarkastuksista annettaisiin laitteiden ja rakenteiden vioittumisesta tai vaurioitumisesta aiheutuvien päästöjen ehkäisemiseksi. Määräajoin suoritettaville tarkastuksille ei voida säätää kaikkiin tilanteisiin sopivaa tarkastusväliä, koska tarkastusten taajuus riippuisi laitteiden ja rakenteiden vikaantumis- tai vaurioitumisherkkyydestä ja siitä, miten merkittäviä päästöjä kyseessä olevasta laitteesta tai rakenteesta voi aiheutua. Näin ollen tarkastusten väli voisi olla enimmillään olla 5 vuotta, mutta joillekin laitteille tarkastuksia voitaisiin tehdä joka vuosi tai sitäkin useammin. Tällä asetuksella ei määrätä säiliöiden määräaikaistarkastuksista.

Ympäristönsuojelulain nojalla jakeluaseman käytönaikainen tarkastusvelvoite voidaan asettaa toiminnanharjoittajalle, mutta laissa ei ole valtuuksia määrätä yksityis-

kohtaisesti esimerkiksi tarkastusten toteuttajien pätevyysvaatimuksista ja pätevyyden toteamisesta.

Koska jakeluaseman tekniseen turvallisuuteen kuuluva määräaikaistarkastusmenettely kuuluisi varsinaisesti kemikaaliturvallisuuslainsäädännön alaan eikä myöskään laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (kemikaaliturvallisuuslaki) ole säädetty valtuuksista määrätä tässä tarkoitettujen toimintojen tarkastamispalveluita suorittavien liikkeiden auktorisoinnista, jäisi tarkastusten toteuttaminen käytännössä toiminnanharjoittajan itsensä vastuulle. Toiminnanharjoittaja voisi käyttää harkintansa mukaan tarkastusten tekemiseen markkinoilta saatavia päteviä tarkastusliikkeitä. Vaihtoehtoisesti käytössä voisi olla kunnonvalvontajärjestelmä, jonka puitteissa laitteiston ja järjestelmien kunnosta huolehdittaisiin ao. jakeluketjukohtaisesti organisoidulla valvontajärjestelmällä.

Valvontaviranomaisen tehtävänä olisi toimipaikalle tehtävien tarkastuskäyntien yhteydessä tarkastaa määräaikaistarkastusten tai kunnonvalvontajärjestelmän dokumentointi.

Jakeluasemien toimintaa valvovat kemikaalilainsäädännön ja pelastuslain (468/2003) nojalla pelastusviranomaiset sekä ympäristönsuojelulainsäädännön perusteella ympäristönsuojeluviranomaiset.

13 § Poikkeukselliset tilanteet

Toiminnanharjoittajan olisi ryhdyttävä toimiin häiriö- tai muun poikkeuksellisen tilanteen johdosta, jotta toiminta saataisiin normaaliksi mahdollisimman pian. Poikkeuksellisesta tilanteesta ilmoittamisesta säädetään ympäristönsuojelulain 62 §:ssä, jonka mukaan toiminnanharjoittajan olisi välittömästi ilmoitettava poikkeuksellisesta tilanteesta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Öljyvahingoista ilmoitus tulisi tehdä myös alueelliselle pelastusviranomaiselle. Valvontaviranomainen voi, saatuaan ilmoituksen poikkeuksellisen tilanteen johdosta, tehdä tarkastuksen ja antaa tarvittaessa erillisiä määräyksiä ympäristönsuojelulain 64 §:n nojalla.

14 § Toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailu

Pykälän 1 momentin vaatimus perustuu siihen, että toiminnanharjoittajan on ympäristönsuojelulain 5 §:n mukaan oltava selvillä toimintansa päästöistä ja niiden vaikutuksista ympäristöön. Tätä selvillä olovelvollisuutta toiminnanharjoittaja toteutettaisi järjestämällä toiminnan ja sen vaikutusten tarkkailun ehdotettavan säännöksen tarkoittamalla tavalla. Jakeluaseman päästöjen tarkkailu perustuisi pääosin itsetarkkailuun eli toiminnanharjoittajan suorittamiin toimiin, joista on asetuksessa määrätty.

Käyttötarkkailuun kuuluisivat laitteistojen toiminnan tarkkailu ja kunnossapito, jakeluasemilla esimerkiksi öljynerottimien toimivuuden tarkkailua tai polttoaineiden jakelulaitteiden tarkkailu sekä näihin liittyvien hälytysjärjestelmien toimivuuden seuranta. Käyttötarkkailusta pidettäisiin kirjaa, joka olisi säilytettävä joko jakeluasemalla tai miehittämättömän jakeluaseman valvojan tiloissa.

Pykälän 2, 3 ja 4 momentit sisältävät säännöksiä käyttötarkkailuun liittyvistä vaatimuksista. Säiliöiden varustaminen jatkuvasti seurattavissa olevalla polttonesteen

pinnankorkeuden mittausjärjestelmällä voitaisiin toteuttaa joko on-line mittauksella tai muulla jatkuvalla seurannalla. Rekisteri-ilmoituslomakkeessa ilmoitettaisiin tiedot mm. säiliöiden pinnanmittausjärjestelmästä sekä eri toimintojen hälytyksistä. Tarkkailun yksityiskohdat voitaisiin myös ilmoittaa erillisellä liitteellä.

15 § Merkittävien työvaiheiden laadunvarmistus

Vaatimukset merkittävien työvaiheiden laadunvarmistuksesta on otettu asetukseen mukaan, koska jakeluaseman suojausrakenteiden virheetön tekeminen ja työvaiheiden aikainen laadunvalvonta ovat tärkeimmät rakentamisen aikaiset vaiheet, joilla on myös merkitystä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Erityisen tärkeää olisi varmistua maanalaisten rakenteiden asennuksen oikeellisuudesta, koska niiden tarkastus voisi olla jälkikäteen mahdotonta. Maaperän ja pohjaveden suojaamiseksi tehtävien suojausrakenteiden rakentamista tulisi seurata niin, että voitaisiin varmistua suojausten toimivuudesta ja laadusta, esimerkiksi miten tiivistyskalvot olisi asennettu maahan ja miten niiden saumat olisi tehty. Samoin maanalaisten säiliöiden ja putkistojen suunnittelun vastaavuudesta tulisi varmistua ennen niiden peittämistä maahan. Pelastus- ja ympäristönsuojeluviranomaisille olisi varattava tilaisuus tarkastaa säiliöiden ja muiden maanalaisten rakenteiden asennus ennen niiden peittämistä.

Jakeluaseman rakennustyön aikainen laadunvalvonta olisi ensiarvoisen tärkeää myös pohjavesien suojelutavoitteiden saavuttamiseksi. Jakeluaseman materiaalien ja rakennusmenetelmien vaatimukset olisi esitettävä laadunvarmistussuunnitelmassa. Laadunvarmistuskokeiden tulokset muodostaisivat osan valvonta- ja tarkastustoiminnasta. Kaikkien materiaalien ja menetelmien osalta olisi osoitettava niiden kelpoisuus. Laadunvarmistussuunnitelmassa olisi määriteltävä numeeriset hyväksymistasot vaatimuksille.

Jakeluaseman rakennustyön laadunvarmistussuunnitelmaan olisi suositeltavaa sisällyttää ainakin seuraavat asiat:

1. laadunvarmistusorganisaatio (urakoitsijat, riippumaton valvoja, rakennuttaja)
2. rakennustyön valvojien vastuut ja tehtävät
3. tiivistyskerrosten materiaalit ja tiivistysmenetelmät
4. laadunvarmistuskokeiden tyypit ja määrät rakennusmateriaalien valinnassa,
5. työn aikana ja rakenteen seurannassa
6. hyväksymisrajat ja toimenpiteet niiden alittuessa.

Rakentamisen aikaisesta laadunvarmistuksesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä sen nojalla annetussa ympäristöministeriön asetuksessa rakentamisen valvonnasta ja teknisestä tarkastuksesta (Suomen rakentamismääräyskokoelma A1, Rakentamisen valvonta ja tekninen tarkastus, Määräykset ja ohjeet 2006). Turvatekniikan keskus on antanut ohjeen pohjavesien suojelusta kemikaaleja käsittelevässä laitoksessa (TUKES-OHJE K3-2006), jossa on mm. kerrottu riskeihin varautumisesta rakenteellisten suojausten ja käyttötekniisten toimien avulla.

16 § Kirjanpito

Pykälän mukaan toiminnanharjoittajan olisi jakeluaseman toiminnan seuraamiseksi pidettävä kirjaa, johon tulisi kirjata toiminnan ja sen vaikutusten kannalta merkitykselliset seikat, kuten polttonestesäiliöiden täytöt, öljynerotuskaivojen tyhjennykset,

toiminnan häiriötilanteet sekä korjaustoimenpiteet. Yhteenveto kirjanpidosta olisi pyydettyä esitettävä viranomaisille ja yksityiskohtaisen kirjanpidon tulisi olla tarvittaessa viranomaisten tarkistettavissa. Tietoja olisi säilytettävä viiden vuoden ajan.

17 § Toiminnan lopettaminen

Ympäristönsuojelulain 90 §:n 1 momentin (muut.) mukaan luvanvaraisen toiminnan tai toiminnan, jolle on säädetty poikkeus luvanvaraisuudesta 30 §:n 1 momentin perusteella, päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi, toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Kyseisen säännöksen perusteella asetuksen 17 §:ään otettaisiin säännökset nestemäisten polttoaineiden jakeluaseman toiminnan lopettamisen jälkeisistä pilaantumisen ehkäisemisen kannalta tarpeellisista toimenpiteistä.

18 § Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Asetusta sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkiin uusiin jakeluasemiin 1 päivästä kesäkuuta 2010 lukien.

Asetusta sovellettaisiin olemassa olevan jakeluaseman toimintaan siitä alkaen, kun jakeluaseman toiminnan olennaiseen muuttamiseen olisi haettava ympäristölupa ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momentin nojalla tai kun hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisesti olisi tehtävä tai kun ympäristölupaa on tarpeen muuttaa ympäristönsuojelulain 58 §:n 1 momentin nojalla, mutta kuitenkin viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2020 alkaen.

Asetuksen 4 §:n sijoittamista, 5 §:n 2 momentin jakeluaseman teknistä rakennetta, 6 §:n 2 momentin vuodonilmaisujärjestelmällä varustettuja kaksoisvaippasäiliötä ja 3 momentin polttoaineputkistoja sekä 7 §:n 3 momentin I luokan öljynerottimia koskevia vaatimuksia sovellettaisiin olemassa olevaan jakeluasemaan vasta, kun jakeluaseman toiminta muuttuisi olennaisesti lain 28 § 3momentin tarkoittamalla tavalla ja se rekisteröitäisiin tietojärjestelmään. Tässä pykälän 4 momentissa säädetään tämän asetuksen soveltamisen siirtymäjärjestelyistä olemassa oleville jakeluasemille. Säännös on tarpeen olemassa olevien jakeluasemien kohtuullisen kohtelun varmistamiseksi asetuksen vaatimusten soveltamisessa. Kysymys on toiminnanharjoittajan luottamuksen suojan tarpeesta toimintoihin tehtyjen perusinvestointien ja niitä koskevien aikaisempien viranomaisratkaisujen osalta. Kaikki momentissa mainituissa asetuksen kohdissa tarkoitetut vaatimukset kohdistuvat jakeluaseman sellaisiin perusrakenteisiin, joiden uudistaminen tapahtuu tavanomaisen elinkaari kierron mukaisesti. Kun asianomaiset rakenteet uudistetaan jakeluasemalla, sovelletaan uudistamiseen asetuksen vaatimuksia olennaista muutosta tarkoittavilla perusteilla.

Olennaisella muutoksella tarkoitettaisiin jakeluaseman merkittävää teknistä parantamista, jossa aseman tekniset järjestelmät, säiliöt ja putkistot uusitaan. Olennaisen muutoksen käsite vastaisi olennaisen uudistamisen käsitettä ns. VOC Stage II direktiivissä (2009/126/EY) ja sen johdantolauseissa hyväksytyä merkittävien tankkausjärjestelmien muutostöitä. Tiettyjen tämän asetuksen vaatimusten toteuttaminen olemassa olevilla huoltoasemilla vaatisi merkittäviä muutostöitä ja rakenteellisia muu-

toksia, joiden kustannusvaikutuksia voitaisiin pienentää kytkemällä vaatimusten toteuttaminen ajankohtaan, jolloin säiliöitä ja putkistoja uusimiseen.

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2010.

5 EHDOTUKSEN VAIKUTUKSET

Suomessa oli erilaisia huoltoasemia vuoden 2008 lopussa Öljy- ja Kaasualan Keskusliiton keräämien tietojen mukaan kaikkiaan 2929. Automaattiasemien määrä oli 968. Niiden lukumäärä on edelleen kasvussa. Huoltoasemista osa on öljy-yhtiöiden tai jakeluasemaketjun omistamia tai hallitsemia ja osa kauppiaiden hallitsemia. Öljy-yhtiöiden tai jakeluasemaketjujen omistuksessa tai hallinnassa oli vuoden 2008 päättyessä 56 prosenttia huoltoasemista ja 93 prosenttia automaattiasemista. Noin 10 prosenttia jakeluasemista sijaitsee tällä hetkellä pohjavesialueella.

Huoltoasemien osuus bensiinikaupasta on tällä hetkellä noin 52 % ja automaattiasemien osuus noin 47 %. Pieni osa bensiinistä myydään veneasemilla ja muissa pienissä myyntipisteissä, esimerkiksi kyläkauppojen yhteydessä. Bensiinin kokonaisymyynti vuonna 2008 oli 2 350 miljoonaa litraa. Vastaavasti diesel-polttoaineen kokonaisymyynti oli vajaat 2 700 miljoonaa litraa.

Jakeluasemat ovat hyvin standardisoituja toimintoja, jolloin valtioneuvoston asetuksella voidaan ennakkoon arvioiden kattavasti säätää toiminnan ympäristönsuojeluvaatimuksista ilman paikallisten olojen vaikutusta toiminnasta aiheutuviin haittoihin. Jakeluaseman teknistä toteutusta säädellään kemikaaliturvallisuuslainsäädännön nojalla annetuilla yksityiskohtaisilla säädöksillä mm. KTM:n jakeluasemapäätöksellä. Lisäksi palavien nesteiden jakeluasemastandardissa SFS 3352 on annettu vielä yksilöidymmin tekniset vaatimukset jakeluaseman perustamiselle ja rakentamiselle kuin KTM:n jakeluasemapäätöksessä. Jakeluasematoiminnan ympäristövaikutukset ovat varsin vähäisiä.

Asetuksen vaatimuksen jakeluaseman varustamisesta kaksoisvaippasäiliöillä sijoituspaikasta riippumatta toteuttaminen uusilla asemilla olisi parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) mukaista ja sillä voitaisiin turvata riittävä ympäristönsuojelun taso. Asetuksessa asetetaan velvoitteita mm. säiliöiden täyttöpaikan ja jakelualueen päällystämiseksi sekä rakentamisen aikaisille merkittävien työvaiheiden laadunvarmistukselle, joilla voidaan parantaa ympäristönsuojelun tasoa ja ehkäistä ympäristön ja maaperän pilaantumista. Olemassa oleville jakeluasemille ehdotetut siirtymäsäännökset mahdollistavat kuitenkin sen, että vaikka kaikkien jakeluasemien olisi ehdotuksen mukaan rekisteröidyttävä ennen 1.1.2020, olemassa olevien asemien ei tarvitsisi tuolloin olla kaikilta osin asetuksen vaatimukset täyttäviä. Tiettyjen vaatimusten noudattaminen on kytketty olennaiseen muutokseen, jolloin jakeluaseman säiliöitä ja putkistoja uudistettaisiin, ja näin ollen vaatimusten toteuttamisen kustannuksia voitaisiin vähentää.

Ehdotetulla asetuksella jakeluasemien ympäristönsuojelun taso nousisi asemien joutuessa täyttämään asetuksen yhdenmukaiset ympäristönsuojeluvaatimukset. Vaatimukset olisivat näin ollen ennakoitavissa ja lisäselvitysten tarve vähenisi. Jakeluasemaa koskevan asian käsittely nopeutuisi, sekä muutoksenhaku ja valitusten käsittely helpottuisi luvanvaraisissa jakeluasemien kohdalla.

Jatkossakin jakeluasemat, jos toiminta sijaitsisi tai sijoitettaisiin tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalle pohjavesialueelle ja toiminnasta voisi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa, olisivat lupamenettelyssä ja niiden luvanhakuvollisuus säilyisi nykyisellään.

Luvanvaraisten jakeluasemien siirtyminen lupamenettelystä rekisteröintimenettelyyn vaikuttaisi jonkin verran kansalaisten osallistumisoikeuksiin siirtämällä osallistumista ennakkollisesta vaikuttamisesta jälkivalvontaan. Kuitenkin kansalaisten mahdollisuudet puuttua lain 92 §:n nojalla säännösten laiminlyöntitilanteisiin, säilyvät ennallaan. Toisaalta asetus parantaisi laitoksilta edellytettävien vaatimusten ennakoitavuutta ja olisi omiaan selkeyttämään ja tehostamaan valvontaa. Asetus myös yhdenyttäisi luvanvaraisten laitosten lupakäsittelyä ja lupamääräyksiä, joten näiltä osin sekä kansalaisten että toiminnanharjoittajien oikeusturva paranisi.

Asetuksen antamisella olisi vaikutuksia viranomaisten toimintaan, erityisesti valvontaan, koska jälkivalvonnan tarve lisääntyisi ja vaikutukset kohdistuisivat kuntiin. Toisaalta rekisteröintimenettely yhdistyneenä valtioneuvoston asetusten soveltamiseen vapauttaisi kunnissa lupakäsittelyn voimavaroja, joita voitaisiin suunnata valvontaan. Jakeluasemille koituvien säästöjen määrällinen arviointi on vaikeaa, koska toiminnanharjoittajat joutuvat antamaan yksityiskohtaisia tietoja toiminnasta lupahakemuksessa lupaa ja valvontaa varten sekä rekisteröinti-ilmoitusta tehdessään valvontaa varten.

6 EHDOTUKSEN VALMISTELU

Asetusehdotuksen valmistelun taustalla on ympäristöministeriössä vuonna 2006 alkanut valtion hallinnon tehostamishanke, jonka tehtävänä on valmistella ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon uudistamista. Hanke on jakautunut kolmeen osaprojektiin, jotka olivat ympäristölupamenettelyn keventäminen, ympäristölupahallinnon uudistaminen ja ympäristölupaprosessin sekä -päätösten tietosisällön ja rakenteen kehittäminen. Ympäristölupamenettelyn keventämisprojektin yhtenä tehtävänä oli suoran normiohjauksen kehittäminen ja tätä valmistelua tukemaan projektiin perustettiin kolme alaryhmää, joiden tehtävänä oli valmistella ehdotukset toimialakohtaisiksi normeiksi.

Toimialat, joille normiohjausta kehitettiin, olivat polttoaineteholtaan alle 50 MW:n polttolaitokset, nestemäisten polttonesteiden jakeluasemat ja eläinsuojat. Kaikki nämä toimialat täyttivät ainakin osittain käytetyt valintakriteerit. Toimialalla on paljon samantyyppisiä ympäristölupavelvollisia toimintoja, käytössä on standardinomaista tekniikkaa, kyseessä ei ole laajaksi luokiteltavaa toimintaa eivätkä toimintojen ympäristövaikutukset ole merkittäviä eikä ole runsaasti muutoksenhakuja.

Kullekin toimialalle ympäristöministeriö nimesi 23.1.2007 asiantuntijoista koostuvat alatyöryhmät, joiden tehtäväksi tuli koota kutakin toimialaa koskevat ympäristönsuojelun nykyiset substanssivaatimukset ja laatia niiden sekä muun tiedon pohjalta toimialakohtaiset säännösehdotukset. Jakeluasema alatyöryhmän kokoonpanossa ovat olleet edustettuina seuraavat ympäristöministeriö, öljy- ja kaasualan keskusliitto, kauppa- ja teollisuusministeriö, Helsingin ja Heinolan kaupungit, Suomen ympäristökeskus ja Uudenmaan ympäristökeskus. Työryhmän ehdotus valmistui joulukuussa 2007, ja se oli liitteenä keventämisprojektin loppuraportissa.

Saatujen lausuntojen pohjalta ehdotusta on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Intressitahoja, kuten esimerkiksi kuntaliittoa ja öljy- ja kaasualan keskusliittoa on kuultu tai heillä on ollut mahdollisuus kommentoida asetusehdotusta virkamiesvalmistelun aikana.

7 ASETUKSEN VOIMAANTULO

Asetus ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2010.